

LIIKLUSKORRALDAJA II, III

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid liikluskorraldaja II ja III kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu juurde moodustatud raudtee töörühm koosseisus:

Anto Looken	Raudteeamet
Urmas Lükki	Edelaraudtee AS
Piret Sander	Elektriraudtee AS
Raivo Pütsep	Tallinna Transpordikool
Jolan Ševtsov	Eesti Raudteelaste AÜ
Kaie Piiskop	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Nikolai Luik	Eesti Raudtee AS
Ivan Kappanen	Eesti Raudtee AS

Ajavahemikus 15. aprill – 29. aprill 2003. a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, millesse kaasati 7 ettevõtte (ja koolitaja) esindajad Eesti erinevatest piirkondadest.

Liikluskorraldaja II ja III kvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Liikluskorraldaja II ja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Liikluskorraldaja II ja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 13.06.2003. a. Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu otsusega nr. 7.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 TERMINID

2.1 Kutsekvalifikatsioonisüsteemi terminid

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Eriosauskused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaosauskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtaase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

2.2 Kutsealased terminid

Vahejaam – väikese teedearenguga jaam, kus toimub rongide vastuvõtmine ja ärasaatmine.

Põhijaam – suure teedearenguga jaam, kus toimub manöövr töö ja rongide koostamine.

Raudteeliiklusalane töökogemus – töötamine alamastme liikluskorraldajana, eriveeremijuhina, rongikoostajana, vedurijuhiabina või vedurijuhina.

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub liikluskorraldaja töö transpordi abitegevuste valdkonda, kood 632.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub liikluskorraldaja 4. pearühma “Varustus- ja transpordiametnikud”, kood 413.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles:	Liikluskorraldaja II, III
Inglise keeles:	Traffic controller II, III
Vene keeles:	Организатор движения поездов II, III

5 KUTSEKIRJELDUS

Liikluskorraldaja II võib töötada vahejaamades jaamakorraldajana või mäekorraldajana. Liikluskorraldaja III võib töötada põhijaamades jaamakorraldajana või manöövridispetšerina. Liikluskorraldaja töötab raudtee-ettevõtetes või teistes ettevõtetes, kellede omanduses on raudtee infrastruktuuri rajatised või kes on raudtee-operaatorid.

Oma tööülesannete täitmisel juhindub liikluskorraldaja kutsealal kehtivatest ja üldkasutatavatest normdokumentidest, standarditest ning juhenditest.

Töö nõuab tervisliku seisukorra vastavust kutseala nõuetele ning liikluskorraldaja peab järgima üldtunnustatud töökultuuri põhimõtteid.

Liikluskorraldaja tunneb tööohutuse nõudeid, raudtee tehnokasutuseeskirja, raudtee rongiliikluse ja manöövr töö juhendit ning raudtee signalisatsioonijuhendit, rööbastee ehitust, rongiliikluseks kasutatavate side- ja signalisatsiooni-vahendite kasutamise korda, manöövr tööde korda jaamas, jaama tehnokorraldusakti ja selle lisade nõudeid ning oskab kasutada jaama sidevahendeid.

Liikluskorraldaja töötab graafiku alusel ning täidab vahetuste ülevõtmise korda.

Liikluskorraldaja II:

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

- korraldab rongide vastuvõtmist, ärasaatmist ja läbilaskmist;
- korraldab veeremi ümberpaigutusi jaama- ja muudel teedel;
- avastades liiklusohutliku olukorra ja raudteeõnnetuse korral või saades sellest teada võtab tarvitusele abinõud ohutliku koha piiramiseks ja rongi või manöövrikoosseisu peatamiseks;
- täidab kõik rongiliiklusega ja muud tema tööga seotud dokumendid;
- koordineerib tee-, side- ja turvanguala töötajate ning veeremiteenistuse töötajate tegevust;
- vahetab rongidispetšeri ja naaberjaama jaamakorraldajatega informatsiooni rongiliiklusest.

Liisaks eelnevalt loetletule liikluskorraldaja III:

- väljastab veduri- ja eriveeremijuhtidele hoiatusi;
- esitab vagunid tehniliseks teenindamiseks ning kommertsülevaatuseks;
- korraldab õigeaegselt vagunigruppide koostamist;

Liikluskorraldaja III on võimeline läbi viima vahetuseelset juhendamist, edasi andma oma kutsealaseid oskusi ja teadmisi, juhendama praktikante ja teisi töötajaid.

Liikluskorraldaja kutse eeldab visuaalset mälu, loogilist mõtlemist, koordinatsiooni- ja üldistusvõimet, arenenud vastutustunnet ning koostöövalmidust. Vajalik on vaimne ja füüsiline sobivus. Liikluskorraldaja läbib perioodiliselt tervise- ja teadmiste kontrolli.

Liikluskorraldaja II kvalifikatsiooni taotlemisel on vajalik:

- 1) keskharidus, kutsealane koolitus ja vähemalt 3-kuune raudteeliiklusalane töökogemus või
- 2) kutsekeskharidus ja vähemalt 2-kuune raudteeliiklusalane töökogemus või
- 3) I kvalifikatsioon, keskharidus ja vähemalt 2-kuune raudteeliiklusalane töökogemus.

Liikluskorraldaja III kvalifikatsiooni taotlemisel on vajalik:

- 1) keskharidus, kutsealane koolitus ja vähemalt 6-kuune raudteeliiklusalane töökogemus või
- 2) kutsekeskharidus ja vähemalt 6-kuune raudteeliiklusalane töökogemus või
- 3) I kvalifikatsioon, keskharidus ja vähemalt 6-kuune raudteeliiklusalane töökogemus või
- 4) II kvalifikatsioon, ja vähemalt 2-kuune raudteeliiklusalane töökogemus.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

6.1.1 Majandus – kesktase

6.1.2 Õigusaktid – kesktase

- 1) kutsealaga seotud õigusaktid
- 2) tööõigus

6.1.3 Töökeskkonna ohutus

- 1) tööohutus, -tervishoid ja -hügieen
- 2) tuleohutus
- 3) keskkonnakaitse
- 4) jäätmekäitlus
- 5) esmaabi

6.1.4 Keeleoskus (vt lisa A)

- 1) eesti keel – kesktase

- 2) vene keel – algtase
- 6.1.5 Suhtlemine – kesktase
- 6.1.6 Klienditeenindus – II algtase; III kesktase
- 6.1.7 Organisatsiooni käitumine ja töögrupi juhtimine – II algtase; III kesktase
- 6.1.8 Arvuti kasutamise oskus - AO1-AO4; AO7 (punktid 1, 3, 5) (vt lisa B)
- 6.1.9 Kutse-eeetika

6.2 Põhioskused ja -teadmised

- 6.2.1 Ülderialased oskused ja teadmised
 - 1) kutsealased mõisted eesti ja vene keeles
 - 2) tehnokasutuseeskirja ja juhendite tundmine
 - 3) sidevahendite kasutamine
- 6.2.2 Rongide vastuvõtmise, ärasaatmise ja läbilaskmise korraldamine
- 6.2.3 Rongide liikluse korraldamine – II nõue puudub
- 6.2.4 Manöövritöö korraldamine – II nõue puudub
- 6.2.5 Tegutsemine eriolukordades
- 6.2.6 Jaamaseadmete hooldus ja tegutsemine rikke korral
- 6.2.7 Töö korraldamine turvanguseadmete rikete korral
- 6.2.8 Põhisidesüsteemi rikete korral üle minek teisele sidepidamisviisile
- 6.2.9 Takistus- ja töökohtade piiramine
- 6.2.10 Seisva veeremi piiramise kord jaamades
- 6.2.11 Ohtlike kaupade veo eeskirjad
- 6.2.12 Ebagabariitsete veoste veo eeskirjad – II nõue puudub
- 6.2.13 Tegutsemine raudteeõnnetuse või liiklusohtliku olukorra tekkimisel
- 6.2.14 Tegutsemine tööõnnetuse korral
- 6.2.15 Jaamade töö korraldamine ja töönäitajate määramine – II nõue puudub
- 6.2.16 Jaamas kasutatavad arvutiprogrammid – II nõue puudub

6.3 Lisaoskused ja -teadmised

- 6.3.1 Veoste laadimistööde juhatamine, kontrollimine ja selle kohta arvestuse pidamine
- 6.3.2 Kaubavedu ja kommertstöö raudteel

6.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) füüsilise koormuse taluvus
- 2) pingetaluvus
- 3) liigutuste täpsus, hea koordineerimine
- 4) loogiline mõtlemine
- 5) visuaalne mälu
- 6) kontsentreerumisvõime
- 7) suhtlemis- ja koostöövalmidus
- 8) iseseisvus ja otsustusvõime
- 9) kohanemisvõime
- 10) täpsus ja korrektsus
- 11) kohusetundlikkus
- 12) kavandamisoskus

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaarskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaarskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaarskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid